

DE CONSTITUTIONNEEL.

NIEUWE 'S GRAVENHAAGSCHE COURANT.

No. 58.

Donderdag 6 December.

1855.

Uitgever: C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Hoofd-Correspondenten: M. Schooneveld & Zoon, te Amsterdam.

Brieven franco aan het Bureau: Jan-Hendrikstraat, No. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

Abonnementsprijs voor 3m. f 4.50; franco per post f 5.50.
Advertentiën van 1—6 regels f 1. Voor elken regel meer 15 cents; behalve 35 cents zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegelgeld daaronder begrepen.

Met belangstelling zal voorzeker de beraadslaging in de Tweede Kamer gevolgd zijn over Nederlands zeemagt. Indien eenig onderwerp geschikt is om de aandacht van eene Nederlandsche vertegenwoordiging op te wekken, het is voorzeker dit.

Bijzondere aandacht is daaraan nu gewijd, nu het een stelsel gold, door den tegenwoordigen Minister van Marine, in den loop des jaars, eerst voorloopig, thans meer bepaald ontwikkeld; en waartegen andere stelsels werden overgeplaatst; terwijl sommige gewichtige vraagstukken van verdediging en andere van controle daarbij in aanmerking kwamen.

Wat het stelsel des Ministers aangaat, op den voorgrond moet herinnerd worden, dat er verleden jaar, bij de behandeling van de Marine-begrooting, krachtig werd aangedrongen op het aannemen van een vast stelsel tot verbetering van 's lands zeemagt, tot het tegengaan van dieper verval van die magt, welke eenmaal 's lands luister was, en nog heden ten dage eene kern van grondige kennis, van bedrevenheid en vaderlandsliefde mag geheeten worden, waaraan zich in tijden van gevaar meerdere krachten zouden aansluiten. Maar te regt zag men in, dat de verschillende oorzaken van achteruitgang sedert jaren hier werkzaam waren geweest, en men vond in de steeds meerdere behoeften van bescherming des handels, bij de nieuwe gewichtige veranderingen op het gebied van de Marine, een spoorslag, om niet langer stil te zitten, en in vreedstijd te waken en te zorgen voor mogelijke gevaren, die, al wil men ze geenszins overdrijven, toch onmiskenbaar bestaan; de staatkundige gezigteinder is toch nog verre van zoo helder te zijn, om werkeloos te blijven, bij een door vele deskundigen erkend verval van de zeemagt, geen groot woord, voorzeker, zoo als van eenige zijden in de Kamer is beweerd.

Wel had de beoefening van al wat het zeezeven betreft, in Nederland niet stil gestaan: daarvoor had de onbezweken toewijding van een PILAAR, had de zorg van RIJK, bij zijn leven vaak miskend, ondanks bekrompen middelen, te veel ten goede beoogd en gedaan. Wel waren schepen van verschillend charter bijgebouwd; doch de dobberingen over het stelsel van aanbouw, de herscheppingen als 't ware gaande weg, door nieuwere uitvindingen, als van stoom, ijzeren schepen, schroefschepen, en niet minder van het scheeps-geschut, dat alles had de Marine achteruitgezet. Men wachtte wellicht veel van de ervaring buiten 's lands; en die ontbrak zeker niet, doch, al beproevende, was men elders voortgegaan met op groote schaal met de bouw. In Frankrijk had het geschrift van den Prins de Joinville, nu reeds een 20tal jaren geleden, eene aandrift daaraan gegeven, die de zaak der vloot — voor de derde maal in Frankrijks historie — tot eene volkzaak gemaakt heeft, en men ziet er de vruchten van in die welgebouwde, welgewapende en bemande scheepsmagten, die Frankrijks driekleuren thans in alle zeeën doen waaijen. Onder den indruk als van dien schok, verhief zich de stem van de Engelsche drukpers, om de vooroordeelen van allen aard te bestrijden, die nog uit eene oude school — groot in haren tijd — waren overgebleven; men kon zich noode los maken van de herinneringen van roem en magt, verbonden aan de zware lineschepen, thans logge gevaarten in tegenoverstelling van de stoom- en vooral de schroefschepen, blijkbaar uit den veel lateren tijd, waarin deze in onstuimige zeeën in het na-jaar durven blijven, vergeleken met de zware schepen, die reeds met het eind van September b.v. bedacht moesten zijn de Oostzee te verlaten. Dan, om tot Engeland terug te keeren, de stem der drukpers drong ook aldaar door, bij het volk, in het Parlement, bij de Regering. Men begreep aldaar, dat men zich door niemand, wat het zeezeven betreft, mogt laten voorbijstreven, en — men handelde daarna. Was Frankrijks schoone stoomboot-vloot het eerst op de wateren gedaagd, de Britsche schroefstoomvloot verscheen met ontzaglijke kracht, en bij het spiegelgevecht, nu twee jaren geleden, op de Britsche kusten gehouden, als ten voerspel van de geduchte worsteling, die zou vol-

gen, zag men reeds het overwigt van die schroefstoomschepen, dat zich sedert zoo zeer gehandhaafd heeft.

Een wedijver was tusschen de twee groote Zeestaten ontstaan, zoo als ruitelijk erkend werd, vooral om elkander in het oog te houden; doch door geheel onvoorziene omstandigheden heeft zich die wedijver thans in een verbond opgelost. De andere Staten volgden van verre die maatregelen, welke de zeemagt een nieuw tijdperk deden inleiden, ieder naar behoeften en naar geldelijken toestand; aldus Zweden en Denemarken, aldus Sardinië en Napels, Oostenrijk en inzonderheid de Vereenigde Staten, welke in de jongste jaren hunne vloot uitbreidden en gewigts in de schaal deden leggen. Men deed in Engeland en Frankrijk oneindig meer; men herinnert zich de uitgebreide onderzoekingen en nieuwe verordeningen ten aanzien der opleiding en aanneming van matrozen, der verzorging van hen na hunnen diensttijd, de bevordering in de marine, de reeks van maatregelen tot verzekering van de Rijksdienst, en men zal moeten toegeven, dat, over welk gedeelte van de dienst in Engeland of in Frankrijk in den aanvang van den tegenwoordigen oorlog geklaagd is, de bemanning der geduchte vloten, die uit de havens van beide landen zijn uitgelopen, hebben uitgemunt door kracht en vaardigheid, door krijgstucht en onbezweken volharding, door snelheid van bewegingen. Dit zijn voorzeker de vruchten daarvan, dat men, eens het besef hebbende van de noodzakelijkheid tot verbetering en hervorming van het zeezeven naar de behoeften des tijds, men niet is teruggedeinsd, en in de voorbaat op groote schaal heeft gezorgd. Men ziet thans het schouwspel, dat, terwijl Frankrijk vroeger gemeenlijk (schoon ten onregte, zoo als reeds DE RUIJTER opmerkte) bijkans uitsluitend als eene landmogendheid werd beschouwd, het met den voornaamsten zeestaat om den palm dingt, wat innerlijke kracht der marine betreft; het is waar, dat Engeland, op zijne beurt, bijkans uitsluitend als zeestaat aangemerkt, nu er meer dan ooit naar streeft, door regelingen van militie, verbeteringen in het krijgsbeleid enz., ook meer als landmogendheid te gelden.

Zulke voorbeelden kan een kleinere Staat niet tot leiddraad nemen, wat omvang van marine of landmagt aangaat; en de houding van Nederland is in den tegenwoordigen tijd zeker niet die van de dagen van roemvolle herinneringen, aan zijne groote vlootwoogden en talrijke scheepsmagt verbonden, die eens aan Frankrijk, later aan Rusland ten voorbeeld strekten, en gansch de wereld verbaasden. Doch zijne ligging is dezelfde gebleven, zijn handel en scheepvaart zijn steeds aanzienlijk, en veelbeteekenend zijn zijne volksplantingen; die alle eischen dringend eene zeemagt, en eene goede zeemagt, die in tijden van rust moet in gereedheid gebracht worden, om in tijden van gevaar te kunnen dienen. Want men schiept noch den matroos, noch het oorlogschip in eenige dagen: in tijds moet daarvoor gezorgd worden.

Ook bij ons ontbrak het niet aan stemmen, welke die waarheden, op gronden van ervaring en wetenschap, van vroegere en latere geschiedenis, in helder licht stelden. Het ontbrak ook niet aan regerings-onderzoek, onderzoek van commissiën van staat. Doch het mangelde aan geld. Alle degelijke hervormingen stuitten daarop af. Men zag zelfs in den nood der schatkist de middelen voor de Marine besnoeijen. Men vernam vele denkbeelden, aandrang van één stelsel of het ander, naar mate van opleiding of inzage van doel en betekenis onzer zeemagt; en al dat geschrijf had zeker het voordeel van langzaam, maar juist blik in de zaak te doen slaan. Men weet wat in de jongste jaren deswege gebeurd is. Eene commissie werd benoemd, die een in veel opzichten merkwaardigen arbeid als vrucht van haar onderzoek in gereedheid bracht. De Minister, destijds aan het bewind, kon zich met eenige gedeelten wel, met andere niet vereenigen, en beoogde zeker verbetering; doch toen het op de ontwikkeling van een bepaald stelsel aankwam, schoot hij te kort dit in het licht te stellen. Daarvoor was evenwel in den boezem

der Vertegenwoordiging eene krachtige stem opgegaan. Het deed hier en in de Indiën veel gehoegen; die te vernemen. En de Vertegenwoordiging gaf daaraan ongewonen nadruk, door het afstemmen van de begrooting voor de Marine. Als dit eenige beteekenis had, het was dat men een einde aan de onzekerheid wilde maken, op een vasten grond voort wilde gebouwd hebben, en daartoe des noodig voor geene hoogere uitgaven zou terugdeinzen.

Te eerder was men daartoe genoopt, bij de gebeurtenissen, die allerwege, hier meer, daar minder, tot buitengewone maatregelen van voorzorg bragten. Als men hoort verkondigen, dat het «een wereldstrijd» is, die gevoerd wordt, dan mag men zich gelukkig rekenen daar buiten te kunnen blijven, eene onzijdige stelling te hebben; maar dit legt den behoedzamen staatsman niet te minder den pligt op, waakzaam te zijn, zijne middelen van verdediging op goeden voet te houden; en hoe veel te meer als het een wapen geldt, dat niet in der haast kan worden gewet en dat, door de boven-geschetste omstandigheden, niet is wat het wezen moest.

Een nieuwe Minister trad op, hij beijvert zich aan het billijk verlangen der Volksvertegenwoordiging, der Natie te voldoen; hij draagt een stelsel voor, dat, naar de ondervinding van buitenaf en naar onze behoeften en middelen is berekend; het bestaat hierin: trapsgewijze ver- en aanbouw van schepen, uitbreiding van het element van het schroef-stoomvermogen, eenige vermeerdering van zeevolk voor de active sterkte, die op 6422 wordt gesteld, noodig geacht voor oefening en ingerigt om de magt in tijd van nood te ontwikkelen. De uitvoering van dat stelsel zou, zonder buitengewone omstandigheden, over twaalf jaren worden omgeslagen; doch, wierd het onverhoopt vereischt, het zou sneller kunnen worden uitgevoerd; het plan, de afbakening van wat men wilde, lag nu voor de hand.

Tot veler bevreesding ondervond dit al dadelijk veel tegenkanting; de zucht tot verbetering en opbeuring der zeemagt scheen zeer bekoeld, en er werden als 't ware allerlei exceptiën van niet-ontvankelijkheid opgeworpen. Weinig had het gefaald of, in gewone tijden, had de tegenwoordige Minister dezelfde ontmoedigende eerste bejegening zijner begrooting ondervonden, als de heer RIJK. En hij moest zeker nog verklaren, dat men, zonder zich aan het stelsel te binden, in de behoeften van de loopende dienst kon voorzien; dat dit het stelsel niet schaadde. Er ontbraken in Junij echter geene warme verdedigers van de gedragelijng des Ministers, van zijne zucht om spoedig een stelsel van trapsgewijze verbetering voor te dragen en te verdedigen. Zij be-toogden te regt, dat meerdere uitgaven voor de verzevenlijking van het doel noodig zouden zijn: doch welk plan men ook aannam, dit zou onvermijdelijk zijn, en hoe langer men verbetering ten deze vertraagde, hoe veel te meer kosten men zich later zou moeten getroosten. De voordragt werd in Junij aangenomen.

Nu bij de aanbidding van de begrooting voor 1856 werd aan het omschreven stelsel vastgehouden, en ondervond de Minister zoo mogelijk nog krachtiger tegenstand. Het gold de eerste schrede tot bepaalde invoering van het systema; dit keurden sommige leden af, zij meenden dat het te kostbaar was, dat wij minder behoefte hadden aan fregatten, dan aan klein vaartuig, tot beveiliging van onze zeegaten en stroomen. Dit alles werd door andere leden en wel met name ook door den Minister weersproken. Te regt wees o. a. de heer Rochussen op de behoeften van Oost-Indien, alwaar de zeeerooverijen, ook ten gevolge van de woelingen in het Chinesche rijk, op schromelijke wijs omstreeks de Britsche en onze bezittingen toenemen.

Over het stelsel, over de financiële zijde der zaak kan en zal wel altijd verschil bestaan, dit is hier het geval, gelijk het op veel grooter schaal in Engeland en Frankrijk geweest is; — maar dat men nu heeft kunnen beweren, dat het verval van de Marine eigenlijk niet bestaat, dat het een groot woord is, waarmee men schermt, om hooge uitgaven te vergoelijken: dit heeft ons gesmart, omdat het zoo zeer in tegenspraak

is met al wat sedert jaren met cijfers is bewezen door Ministers en leden der Kamers en schrijvers, waaronder deskundigen van naam. Wij verbeelden ons, dat, indien het verbetering gold en eenige, waarlijk niet overdrevene uitbreiding van de zeemagt, in dezen tijd vooral, men dan het groot vaderlandsch belang zou hebben beseft, dat hierin onmiskenbaar gelegen is en dat men het pad des Ministers, wien niemand doorzettenden ijver en grondige kennis van zijn vak zal ontzeggen, had geëffend, in plaats van velerlei bezwaren op te werpen, die intusschen gelukkig bij de meerdefheid niet hebben gewogen.

Wat wij betreuren is, dat ter zake van een onderwerp, dat vrij moest blijven van alle partijbeklag of bitterheid, of zucht tot botviering van scherts, uitvallen zijn vernomen, als die dat het verval van de Marine wel zweemde naar de April-beweging, die ten slotte zou zijn geweest eene „ondeugende politieke beweging“. Te regt merkte de heer MACKAY daartegen op, dat men dat zou kunnen toepassen op eene leuze, die vroeger gehoord werd: „bezuiniging door vereenvoudiging“, dat een zeer algemeen woord was; en later gebleken is te zijn eene „ondeugende politieke beweging“. Wij zijn het met laatstgemelden spreker volkomen eens, dat, indien een der vooropgezette stelsels, dat tegen dat des Ministers werd overgeplaatst, aangenomen ware geworden, te weten om in de Oost groote en in het Vaderland eenige kleine schepen te hebben, men eene zeer eenvoudige en vooral zeer goedkope Marine zou hebben; doch de vraag is, of de Koloniën en het Moederland er ten slotte wel bij zouden varen. Het zou wel eens onverhoopt kunnen uitloopen als met de vloot, waarmede DE RUIJTER op zijnen laatsten, grootendeels ongelukkigen togt de eer van 'slands vlag moest ophouden, en die hij te zwak had geoordeeld, bij de hem bekende, doch niet geloofde overmagt des vijands.

Hoe men over het stelsel des Ministers denke, men heeft, gelooven wij, wel gedaan met het *thans* aan te nemen. Want het zal altoos er toe leiden, om de scheepsmagt aldra eenigzins te versterken, te verbeteren. Men weet in welke rigting men voortarbeidt. Al keurt men het stelsel nu goed, daarom is de Kamer niet gebonden, het in het vervolg te beamen. De begroting wordt jaarlijks aangeboden, om ook onderzocht te worden: eene grondige toetsing daarvan is pligt, maar bij de gehoudenheden der Regering, om te waken, dat de middelen van verdediging te land en te water zich in goeden staat bevinden, zal men toch niet in ernst kunnen opzien tegen de bestemming van eenige verhooging voor de zeemagt, een erkend verachtend gedeelte van Neêrlands weêrkracht. Is het dan geen gebiedende pligt voor het herstel daarvan te zorgen? Het geldt de dierbaarste belangen van het Vaderland.

Er zijn bij deze belangrijke beraadslagingen nog eenige bijzondere punten aangeroerd; waarbij vooral de zaak van de *Soembing*, het aan den Keizer van Japan ten geschenke gegeven stoomschip, in aanmerking kwam: wij denken daarop nader terug te komen.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZICHT.

Meer dan ooit zijn de geruchten van vredelievenden aard. Uit Parijs, Londen en sommige streken van Duitschland worden die verspreid. Het bestaan van voorstellen wordt als zeker opgegeven. Oostenrijk zou daarbij een voornaam aandeel hebben, zelfs Rusland reeds hebben overgehaald tot bewilliging. Frankrijk zou de voorstellen aannemelijk hebben geoordeeld; correspondenten in Fransche en Engelsche bladen verbreiden zelfs, dat men het sedert een paar dagen volkomen eens is geworden. Wat van dit alles te gelooven, bij gemis van eenige bepaalde, stellige mededeelingen?

Teregt merken onbevooroordeelde beschouwers op, dat er, blijkbaar, krachtige pogingen, van welke zijde dan ook, worden aangewend, om vredesvoorstellen op te doen stellen; dat het blijkbaar Oostenrijk is, hetwelk zich hierin veel moeite geeft; maar dat het nog onzeker af is, of de zaken zoo ver zouden gevorderd zijn, als de geruchten beweren.

De *Times* zeide nu laatstelijk in een uit Parijs toegezonden bericht, hoe het zeker is dat Oostenrijk met Frankrijk en Engeland tot vaststelling der vredesvoorwaarden zamenwerkt, en dat wanneer, na de vaststelling van deze voorwaarden, Rusland het ultimatum, waarin zij vervat zullen zijn, weigert aan te nemen, het Weener kabinet zijne diplomatieke betrekkingen met dat van Petersburg zal afbreken. Het laatste wordt als zeer onzeker beschouwd.

Te midden van al die geruchten heeft men de reis van generaal Canrobert bijkans geheel uit het oog verloren. Intusschen is die generaal eerpriester te Parijs teruggekeerd. Hij heeft dadelijk een onderhoud met den Keizer en verschillende ministers gehad, en men verwacht eerlang eene of andere verklaring in den *Moniteur*, waaruit men meer zekerheid zal kunnen erlangen nopens den aard en den uitslag van zijne zending. Een briefschrijver uit Parijs houdt vol, dat de uitkomsten van die zending van belang zijn en tevens dat de Duitsche hoven van den tweeden en derden rang vertoogen aan Rusland ter zake van den oorlog hebben gedaan: men verzekert inmiddels altijd uit het Noorden, dat noch Zweden, noch Denemarken geneigd zijn hun staat van onzijdigheid te verlaten.

De berichten uit de Vereenigde Staten van het laatst van November luiden bij voortdurend veel bezadiger, ten aanzien der betrekkingen met Engeland, en de vrees voor eene vrede-breuk schijnt geheel geweken. De aandacht in de genoemde staten is vooral gericht op de verkiezingen. In Nieuw-

Orleans hebben de Know-Nothings de overhand behouden, doch niet dan door daden van geweld; zoo zelfs, dat een hunner geachtste tolken daartegen opkomt, en zegt dat men de fouten van enkelen niet aan eene geheele partij moet wijten.

Nopens de geruchten van vredelievenden aard, waarop hierboven gewezen werd, zegt het Engelsch ministerieel avondblad, (dat nog kortelings een zeer oorlogzuchtigen toon aansloeg), dat er aan de berichten wegens officiële of officieuze bemiddeling van eene of andere zijde tot hernieuwing der vredesonderhandelingen meer grond is, dan bij vorige gelegenheden. Het blad laat de mededeeling van deze geruchten vergezeld gaan van eene beschouwing, waarin op den voorgrond wordt gesteld, dat geen volksbaat tegen Rusland bij den tegenwoordigen oorlog heeft bestaan; dat de bondgenooten slechts den handschoen hebben opgenomen, die hun door Rusland was toegeworpen; dat de oorlog is begonnen nadat Rusland de Turksche grenzen was overgetrokken, en de zwakkere partij om hulp had aangehouden. Het blad zegt wijders, dat de oorlog zal worden voortgezet, tot dat Rusland er toe gebracht zal worden, voorwaarden te onderteekenen, overeenkomstig de pogingen en opofferingen, welke al reeds gedaan zijn, en overeenkomstig de voordeelen, die door de bondgenooten zijn behaald.

De geheele quaestie nopens het vooruitzicht des vredes, merkt het blad nog op, is daarin gelegen, hoe spoedig Ruslands vrienden het er toe kunnen brengen aan te nemen, dat het tijd is van toe te geven. Rusland had al het reeds volbrachte kunnen voorzien, en a fortiori kon het dit nu weten en beseffen. Het kon weten en beseffen, dat de mogendheden van den eersten rang, zooals Engeland en Frankrijk, zich geen doel ter bereiking voorstellen, zonder alle krachten in te spannen en een oorlog met allen nadruk te voeren.

Wij hebben een waarschuwend voorbeeld in de vroegere en latere oorlogen van Zweden met Rusland, van de noodlottige gevolgen der zwakheid en wisselvalligheid bij groote en beslissende worstelingen van volkeren. Het blad wijst op de rampen van den krijg, die Rusland getroffen hebben, en wijst tevens op de grootoefeningen tot een nieuwen veldtogt, die in Engeland en Frankrijk gemaakt worden, en welke, menschelijkerwijze gesproken, het voorspellen, wat het in den volgenden veldtogt zal te wachten staan. Het zinspeelt dan ook op de mogelijkheid, dat Rusland meer tot vredesvoorwaarden zal overhellen.

De geheele toon van dit stuk is veel bedaarder en vredelievender dan in lange in Engelsche ministerieel bladen zijn verschenen. De *Times* gaat voort brieven uit Parijs mede te deelen, in dienzelfden geest, en men leest o. a. in zijn jongste nummer het volgende: „Ik beken het niet in staat te zijn een juist denkbeeld te geven van de voorstellen, welke aan Rusland worden onderworpen; wellicht zijn zij ook nog niet voldoende in gereedheid gebracht, maar naar hetgeen er van gezegd wordt, zouden zij door Frankrijk en Engeland zeer goed kunnen worden aangenomen, en niet alleen nu aannemelijk zijn, maar zelfs na een anderen zegevierenden veldtogt.

„Twee ernstige bedenkingen zijn omtrent dit punt in het midden te brengen.

„Niets verschaft ons de wetenschap of het zeker of waarschijnlijk is, dat Rusland zulke voorwaarden zal aannemen. Hieromtrent wordt twijfel geopperd door personen van bijkans even veel gezag, en zou men hieruit dus moeten opmaken, dat Rusland zijne bedoelingen nog niet heeft doen kennen. Men verkeert derhalve steeds in twijfel, maar het is volstrekt aan geen twijfel onderhevig, of de voorwaarden door Frankrijk zullen worden aangenomen. Ik geloof niet dat de Fransche Regering hierin een oogenblik aarzelen zal. De krijgsroem van Frankrijk is gedurende den oorlog genoegzaam voldaan; zijne soldaten hebben gestreden op eene wijze kunnen ouden naam waardig, en de legerhoofden hebben veel bekwaamheid aan den dag gelegd. Onze troepen hebben ook op het oorlogsvecht bewezen, dat zij hun vroegeren naam wisten te handhaven, en ondervonden zij tegenspoeden, dan waren die meestal uitsluitend te zoeken in de gebreken van ons stelsel.

„In Engeland bestaat natuurlijk eene zucht om in roem gelijk op te wegen en begane misslagen goed te maken. Wij kunnen, mogt zulks noodig zijn, te velde trekken, met verhoogden moed en meer vastberadenheid, met een talrijker en meer aan krijgstuicht gewend leger en met eene welbevaren zeemagt. Maar ons doel kan niet in iontere roemzucht bestaan of de oorlog om den oorlog; ons doel is Turkiye en Europa te beveiligen tegen eene matelooze vergrootingsmagt, en indien het duidelijk blijkt, dat hetzelfde doel op eene andere wijze kan bereikt worden, dan door voortdurend bloedvergieten, zoo twijfel ik er aan, of een Ministerie, hetzij in Frankrijk of Engeland, de verantwoordelijkheid op zich zou willen nemen om alle minnelijke schikkingen van de hand te wijzen, tot dat zij een ijdeles roem zouden hebben behaald. De zaak uit dat oogpunt beschouwende, moet ik herhalen, wat ten deze gezegd wordt door lieden, die allezins bevoegd zijn een oordeel te vellen over een zoo hoogst gewichtig onderwerp. Deze lieden gelooven, dat de tusschenkomst van Oostenrijk zeker hier en in Engeland zal worden aangenomen, en dat voorwaarden, zooals wij daarvan reeds hierboven spraken, aan Rusland zullen worden aangeboden. Of zij door Rusland zullen worden aangenomen, daaromtrent acht ik mij niet gerechtigd een oordeel uit te spreken. De Duitsche staten van den tweeden rang, Wurtemberg daaronder begrepen, moeten ons aanmerkelijk helpen.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

Aan de Sulima liggen 300 schepen, die door tegenwind niet kunnen uitloopen.

Uit Kertch wordt gemeld, dat de Russische kavallerie van daar teruggetrokken is.

De admiraal Lyons was achtergebleven tot bescherming van Kertch. Het eskader, onder bevel van den schout-bij-naacht Heuston-Steward, blijft in de Middellandsche zee.

Men verneemt, dat de Russen 30,000 man te Arabat en 15,000 man te Ghenetsche concentreren.

Kars bevond zich, volgens de laatste berichten, nog altijd in handen der Turken, maar het gebrek aan levensmiddelen deed zich met toenemenden klem gevoelen en Selim-Pacha had nog niets van zich doen hooren.

BUSLAND.

Volgens uit St. Petersburg ontvangen berichten zal aldaar een groote krijgstraad gehouden worden. Al de generaals en admiraals — waaronder von Berg, Grabbe, Paniutinski, Rudiger — met uitzondering echter van de kommandanten in Zuid-Rusland en Azie, zijn naar St. Petersburg vertrokken. — Men heeft berichten uit Warschau dat de veldmaarschalk Paskewitsch zeer ernstig ziek is; vooral bij zijn vijf-en-zeventigjarigen ouderdom, wekt zijn toestand bezorgdheid op.

OOSTENRIJK.

De baron von Prokesch-Osten, nieuw Oostenrijksch gezant te Konstantinopel, heeft zich den 1sten December naar zijne bestemming op weg begeven. Aan de zending van dien bekwaamen staatsman, nu er zoo veel sprake is van mogelijke nieuwe onderhandelingen, waarin Oostenrijk een zeer voornamelijk rol zou spelen, wordt veel gewigt gehecht.

— Onze dagbladen bespreken de rede, waarmede de koning van Pruisen de zitting der Pruisische Wetgevende kamers geopend heeft. De ministerieel dagbladen kunnen het geenszins aan Pruisen toegeven, dat beide de Staten, ten aanzien van de Westersche mogendheden, op eene en dezelfde lijn zouden moeten worden geplaatst. Ook meent men uit den inhoud der aanspraak te kunnen opmaken, dat Pruisen zijn oogmerk, om eenmaal in dezen als bemiddelaar op te treden, niet opgeeft.

GROOT-BRITANNIJE.

De Koning van Sardinië, vergezeld van prins Albert en den hertog van Cambridge, heeft de City van Londen bezocht. In weerwil van het mistige weder, was er eene talrijke menigte op de been, welke van hare geestdrift deed blijken.

Op Guildhal werd de hooge gast door den Lord-Mayor, de leden van den gemeenteraad, de Ministers en de Gezanten der vreemde mogendheden ontvangen. Op het doop Z. M. in het fransch gerigte adres antwoordde H. D. in het italiaansch ongeveer het volgende: „De ontvangst, mij hier te heurt gevallen, toont de sympathie, welke mijne staatkundige gedragslijn heeft ingeboezemd. Ik zal daarbij standvastig volharden. In weerwil van de jongste door mij ondervonden rampen, ben ik tot den bond toegetreden, omdat het huis van Savoye het ten allen tijde als zijn pligt beschouwde, het zwaard uit de schede te trekken, wanneer het een strijd gold voor recht en onafhankelijkheid. Wij zouden dan ook de wapenen niet kunnen nederleggen, dan nadat een eervolle en duurzame vrede verkregen is.“

De koning zal zich aanstaanden Donderdag naar Boulogne inschepen, om verder naar zijne Staten terug te keeren.

FRANKRIJK.

Sedert eenige dagen worden aan het stationsgebouw van den westelijken spoorweg te Parijs en langs den spoorweg naar Versailles proeven genomen met het stelsel van den ridder Bonelli, directeur-generaal der electrieke telegraaf in Sardinië; bij de toepassing van dit stelsel kunnen tusschen plaatsen op weg zijnde trein en de verschillende stationsgebouwen depêches worden gewisseld. Alle sedert den 19 Mei II. genomen proeven zijn volkomen geslaagd: zoo ontving Koning Victor Emmanuel, bij een proeftoet, waaraan de Koningen van Sardinië en Portugal en de Hertogen van Brabant en van Oporto deel namen, in zijn wagon, terwijl de trein voortging, eene depêche, welke voor hem uit Triëst was ontvangen. De vele ongelukken, welke in den laatsten tijd op de spoorwegen in Frankrijk hebben plaats gehad, hebben de Fransche Regering doen besluiten het stelsel van Bonelli te doen onderzoeken in tegenwoordigheid der commissie, welke is benoemd om de oorzaken der vele spoorweg-ongelukken op te sporen.

— De Koning van Sardinië, inzonderheid ook aan de Fransche geestelijkheid een blijk van tevredenheid over de hem in Frankrijk aangedane eer willende geven, heeft de vier Fransche Prelaten, met welke hij in meer bijzondere aanraking geweest is, met eene Sardinische ridder-orde begiftigd.

BELGIE.

Terwijl in België eene herziening van het tarief der invoerregten ophanden is, schijnt onder het publiek daar te lande de wensch naar eene doortastende en vrijgevee hervorming der handelswetgeving veld te winnen. Zoo is te Brussel jl. Vrijdag in eene bijeenkomst van kooplieden en fabrikanten besloten, eene algemeene vereeniging voor de tarief-hervorming op te rigten; en reeds is eene provinciale afdeling van die vereeniging in Henegouwen gevestigd. Te Verviers worden door den secretaris der kamer van koophandel en fabrieken voorlezingen gehouden, om het publiek met het vrijhandelsstelsel bekend te maken.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN WOENSDAG, 5 DECEMBER.

De Voorzitter deelt mede, dat is ingekomen een adres van de heeren L. J. Enthoven en Co., betrekkelijk de aanbesteding van muntplaatjes voor de Indische koperen pasmunt. Verzending aan de commissie voor de verzoekschriften.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over hoofdstuk IX A (Nationale schuld) der Staatsbegroting voor 1856.

AFDEELING I. (Interesten, lijfrenten en tontines) (art. 1—14) zonder beraadslaging aangenomen.

AFDEELING II. (Amortisatie en aflossing van rentegevende nationale schuld).

Art. 15. Op dit artikel is door de heeren Rochussen en van Rappard voorgesteld een amendement, om de som van dit artikel te verhoogen met f120,000, en mitsdien dit artikel te brengen op f1.046.362.50.

De heer ROCHUSSEN licht dit amend. toe en wijst daarbij op den verschillenden uitslag, aan art. 9 der wet van September 1841 tot dusver gegeven. Hij bestrijdt het, tot grondslag van berekening, aannemen van het vast cijfer van 60 pCt. voor de 2½ pCt., terwijl de geest der wet van 1841 medebrengt een afwisselend cijfer, naar gelang van den koers der 2½ pCt. Die koers was op 1 Augustus 63 pCt., en van daardat zij voorstellen den koers daarnaar te berekenen, anders zou, bij stijging van den koers, er niet zoveel geamortiseerd kunnen worden, als de wet van 9 September 1841 wil.

De heer VAN BOSSE bestrijdt het amendement met de eigen woorden van een der voorstellers (den heer van Rappard), die steeds tegen eene verhoogde uittrekking van dien post gestemd was; hij haalt de woorden van dien spreker aan, toen in 1853 de quaestie werd ter sprake gebracht, en hij betuigt dus zijne bevreemding, den heer van Rappard thans als mede-voorsteller van dat amendement aan te treffen. Daarna wederlegt hij de argumenten van den heer Rochussen; volgens Spreker is zoo veel zeker, dat de geest der wet van 1841 alleen deze is: dat voor amortisatie besteed moet worden het bedrag, dat krachtens de wet van 1841 bespaard is, en dat kan men a priori niet zeggen. Den koers van Augustus aan te nemen, is geheel willekeurig; men kan even goed den koers van elke andere maand nemen.

Hij is van oordeel, dat de geheele som niet noodig is, maar hij zal daarom de begrooting niet afstemmen, doch hij moet toch het oog vestigen op de suppletore begrootingen, die te wachten zijn, zoo als b. v. de kosten voor de sluisen te Dalem; de verhooging voor de Maatschappij van Weldadigheid, en het kanaal van Noordbrabant. Er is dus een ruim uitzigt op suppletore credieten in 1856, en om onder zoodanige omstandigheden nog meer te amortiseren dan men verplicht is, en om daardoor een geraamd deficit nog te verhoogen, dit acht hij niet voorzigtig.

De heer VAN RAPPAARD zal zich trachten te zuiveren van de blaam van inconsequentie; hij geeft de geschiedenis en de aanleiding op der wet van 27 September 1841, in verband met het amortisatie-syndicaat. Hij heeft eene berekening gemaakt van de gevolgen der wet van 1841. Hij bestreed steeds en bestrijdt nog de meening der Regering om den koers tot 60 pct. te bepalen. Wat zal men doen, indien hij, ten gevolge van den oorlog, onze effecten daalden? Als zij op 44 pct. kwamen, zou er, in plaats van rentebesparing, krachtens de wet van 1841, integendeel geld bij gegeven moeten worden. Hij heeft alleen vroeger zijne meening laten varen; omdat het noch bij de Regering, noch bij de kamer ingang had gevonden; maar dit neemt niet weg, dat bij deze gelegenheid de quaestie op nieuw uitgemakt kan worden.

De heer ROCHUSSEN verdedigt nader het amend. Er moet eene beslissing komen omtrent hetgeen *verpligte* amortisatie is, afgescheiden van *onverpligte* amortisatie. Hij wil, dat men wete waartoe men verplicht is, opdat er geene belasting worde geheven voor onverpligte amortisatie, waarin hij het geheel eens is met hetgeen door den heer Thorbecke deswege, onlangs gezegd is. Men noemde den koers van 60 pCt. willekeurig en vroeg waarom de maand Augustus als basis is aangegrepen? Spr. antwoordt, dat dit de meest rationele maatstaf is, want in de maand Aug. wordt door de Reg. de laatste hand aan de begrooting gelegd. Sprekers doel is om zekerheid te hebben voor de toekomst, en tegen uitzetting der uitgaven, en tegen het te spoedig overgaan tot vermindering van lasten.

Er kan ook geene ongeligheid uit het amend. omtrent het eindcijfer ontstaan, want in het stelsel der Regering, om den geheelen post voor amortisatie uit het domeinfonds te vinden, met welk beginsel de Spr. zich waarschijnlijk zal vereenigen, zal het amend. niets afdoen, want de Regering kan die f 120,000 ook uit het domeinfonds vinden.

De heer VAN BOSSE beantwoordt nader de beide Sprekers. Door de aanneming van het amend. zal men volstrekt geene zekerheid voor het vervolg hebben, omtrent de hoegroothed der amortisatie: daardoor zal alleen voor de begrooting van 1856 eene hogere som voor amortisatie worden uitgetrokken, maar daardoor wordt geene uitlegging gegeven aan de wet van September 1841.

Het is slechts een amend. op den toelichtenden staat, over welks verbindende kracht in deze discussie reeds zoveel gesproken is. Het amend. zal hem niet binden; als het wordt aangenomen, dan zal men zich in een volgend jaar volstrekt niet gehouden achten, om weder dezelfde som als nu voor amortisatie op de begrooting te brengen. Hij komt terug op het geheel willekeurige in het aannemen van een maatstaf voor den koers der 2½ pCt., omdat die koers toevallig in de maand Augustus zoo was.

De heer ROCHUSSEN verdedigt ten derden male het amend. tegen de nadere bestrijding.

De heer V. NISSEN v. SEYNAER houdt zich aan de berekeningen van Z. Exc. den Minister, die het meest voordeelige voor den Staat zijn, en dat zijn in deze de berekeningen van den heer van Bosse. Hij wenscht zich ook volstrekt niet te binden voor het vervolg.

De heer DIRKS zegt, dat de quaestie hier alleen betreft de hoegroothed der besparing, en deze hangt geheel af van de wisselvallige koersen. De koers van heden verschilt van dien bij het amend. aangenomen, en als de wet bij de Eerste Kamer in behandeling komt, dan kan de koers weder variëren.

De MIN. VAN FINANCIËN merkt op, dat het uiteenlopende der opinien tusschen drie oud-Ministers van Financiën voor de opinie van de Regering pleit. De Regering is uitgegaan van het standpunt, dat eerst aan art. 9 uitvoering kan worden gegeven, als art. 8 zelf is uitgevoerd. Maar wat nu de bepaling van het cijfer betreft: de Regering heeft een middenterm aangenomen, namelijk 60 pCt.

Hij is het eens dat dit cijfer niet voor het vervolg bindt; het cijfer is willekeurig, maar dit is altijd het geval; hij is het ook eens, dat de koers van een enkelen dag niet in aanmerking moet komen. Wat de vraag betreft, of, bij aanneming van het amend., het schijnbaar te kort der

begrooting te groot zal worden, — daarop antwoordt de Minister, dat dit niet het geval zijn zal, want dan zal hij de som uit het domeinfonds verhoogen tot hetzelfde bedrag als in het amend. wordt voorgesteld.

Ook merkte men op, dat het slechts is een amend. op den toelichtenden staat, naar Z. Exc. zou het toch voor zich als een morelen dwang beschouwen wanneer het amend. werd aangenomen. Maar ook bij aanneming daarvan is de Kamer volstrekt niet gebonden om voor het volgende jaar dezelfde som toe te staan.

De heer ROCHUSSEN vraakt juist het stelsellooze van dien middenweg, door de Regering aangenomen. Men neme het eene of andere stelsel aan, dan bekomt men antecedenten. De beraadslagingen worden gesloten.

Het amendement wordt *verworpen* met 44 tegen 10 stemmen. Voor de heeren Baud, Wintgens, de Poorter, Hoffman, van Foreest, Schimmelpenninck van der Oije, Stolte, Rochussen, van Rappard en Kien.

Art. 15 wordt daarna *aangenomen* met 52 tegen 2 stemmen. Tegen de heeren: van der Linden en Rochussen.

Art. 16 en volgende worden daarna aangenomen, waarna het geheele hoofdstuk in stemming wordt gebracht en *aangenomen* met algemeene (59) stemmen.

Thans zijn aan de orde de beraadslagingen over hoofdstuk IX B (*Departement van Financiën*).

Alvorens daartoe wordt overgegaan, brengt de Commissie voor de verzoekschriften, bij monde van den heer SANDER, verslag uit op twee ingekomen adressen van de heeren de Heus en Zoon en Krepel en Zoon, te Utrecht en Voorst, en van de heeren L. J. Enthoven en Cie., te 's Gravenhage, over onregelmatigheden, die volgens hen zouden hebben plaats gehad, ten opzichte van de aanbesteding van het smelten en verder tot muntplaatjes verwerken van Oost-Indische duiten, waartoe de belangen van particulieren zijn benadeeld en aan de schatkist nadeel is berokkend. — Nederlegging ter griffie.

De beraadslagingen over het hoofdstuk geopend zijnde, heeft de heer Wintgens eenige inlichtingen gevraagd nopens de zaak, waarover de gemelde adressen handelen. Dat onderwerp betreft twee Departementen van algemeen bestuur. Hij zal de zaak thans alleen behandelen voor zoover aangaat het Departement van financiën. Hij herinnert, dat hij lid was van de Commissie van rapporteurs over het XIe hoofdstuk. Die Commissie heeft het noodig geacht met den Min. van Koloniën een mondeling onderhoud te hebben. Wat in die conferentie is voorgevallen, is vermeld in het eindverslag over het XIe hoofdstuk. Twee punten van hetgeen daarin opgenomen is, behooren tot het Departement van financiën.

Ten eerste is het gebleken, dat tusschen den aannemer en den muntmeester zekere onderhandelingen hebben plaats gehad, en dat deswege eene conferentie op het depart. van financiën heeft plaats gehad. Daarvan is opgemaakt een proces-verbaal. Nu had de Min. van Koloniën op zich genomen zijn ambtgenoot voor financiën uit te noodigen dat proces-verbaal aan de Kamer mede te deelen.

Laatstgemelde minister heeft echter bezwaar gevonden tegen het overleggen van het proces-verbaal der conferentie, op den 8sten October in zijn kabinet gehouden, vermits die conferentie alleen ten doel heeft gehad de voorlichting van het administratief gezag omtrent een speciaal onderwerp, een onder het oppertoezicht van het depart. van financiën werkzamen ambtenaar betreffende. Spreker meent intusschen, dat het hier toch betref een onderwerp van 's lands belang, waarin een lands-ambtenaar betrokken was. De Commissie achtte zich dus gerechtigd opheldering te vragen.

Hij houdt het, vooral in het belang van dien ambtenaar zelve, wenschelijk, dat alle opheldering worde gegeven en dat deze zaak in het helderste daglicht worde gesteld. Hij verzoekt dus, dat alsnog van het opgemaakte proces-verbaal aan de Kamer mededeeling worde gedaan. Ten tweede vestigt hij de aandacht op den verleenden vrijdom van inkomende regten, nadat de aanbesteding was toegewezen en zonder dat dit vooraf in de conditien van de aanneming was opgenomen. De Regering heeft zich gerechtigd beschouwd, daartoe over te gaan, op grond der wet van 1 September 1854. Spreker verzoekt ook nopens dat punt inlichting, ten einde allen twijfel weg te nemen.

De MIN. VAN FIN. verklaart zich onmiddellijk bereid delf spreker te beantwoorden. — Wat het eerste punt aangaat, de weigering van de overlegging van het proces-verbaal: het heeft hem moeite gekost tot die weigering te besluiten, omdat hij voorzien kon, dat die weigering, zoo als men het tegenwoordig noemt, zou worden geëxploiteerd, en men het zou doen voorkomen, dat het stuk niet vatbaar was voor kennisneming of mededeeling; ook kon door de weigering in de waagschaal gesteld worden de goede naam van een ambtenaar, die tot het Dep. van Fin. behoort. Met leedwezen is hij tot de weigering overgegaan, maar dit is geschied op den grond, dien hij zal blootleggen. Art. 89 der Grondwet legt aan de hoofden der ministeriële departementen de verplichting op, aan de kamers, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de inlichtingen te geven, waarvan het verleent niet strijdig kan worden geoordeeld met het belang en de zekerheid van het rijk, de koloniën enz. Het stuk, waarvan sprake is, bevat niets, waardoor de mededeeling met dat belang strijdig zijn zou, maar de overlegging zou, naar hij meent, in strijd zijn met de beginselen van onze regering.

Nu voelt hij wel de moeilijkheid der afscheiding tusschen het regt der Kamer om inlichtingen te vragen, en het regt der regering om zich over een speciaal onderwerp van het administratief gezag te doen voorlichten. De Kamer heeft ontegenzeggelijk het regt zich te vergewissen of de gelden, voor het munten toe te staan, goed zijn besteed, maar de zaak, waarvan in de gehouden conferentie quaestie was, stond daarmede volstrekt niet in verband. Hij moet doen opmerken, dat het stuk, waarvan men de overlegging verlangd, geheel verkeerd is voorgedragen. Men heeft het namelijk voorgesteld, alsof er onderhandelingen hadden plaats gehad, die op den prijs der aanneming invloed zouden hebben uitgeoefend: die voorstelling is geheel onjuist.

Ja, er is den 8en October eene bijeenkomst gehouden tengevolge van eene gewichtige beschuldiging, die door een fabrikant bij den Minister van Koloniën tegen den muntmeester was ingebracht. In den loop der maand September jl., is namelijk die fabrikant ter audientie van den Min. van Koloniën verschenen en heeft hij dezen medegedeeld, dat hij onderrigt was, dat door den aannemer van de koperen plaatjes aan den muntmeester eene belofte zou zijn gedaan om, ingeval van een gunstigen afloop der aanneming, dezen, eene belangrijke som uit te keeren. De Min. van Koloniën heeft dit ter kennis van hem Min. van Fin. gebracht, omdat de ambtenaar, dien het gold, tot zijn departement behoorde.

Wat was eigenlijk de beteekenis van die beschuldiging; welken invloed kon die ambtenaar uitoefenen op eene aanneming, die algemeen en in het openbaar was gehouden? Zoo de beschuldiging dus gegrond was, dan was zij eigenlijk gerigt tegen den Minister van Koloniën. Die beschuldiging was echter zoo zwaar, dat hij, Minister, zich verplicht achtte, dien ambtenaar, den bedoelden fabrikant, den aannemer, den Minister van Koloniën en een paar hoofd-ambtenaren in zijn kabinet te vereenigen. Van hetgeen toen gebeurd is, is een stuk opgemaakt, dat ten onregte een *proces-verbaal* wordt genoemd.

Het is een stuk, alleen opgemaakt tot inlichting voor de Regering; het zijn aantekeningen; het is niet geresumeerd of mede-ondertekend; het heeft dus in regten volstrekt geen bewijs; het was een stuk, alleen opgemaakt tot inlichting van hem Minister, omdat hij weten moest of de ambtenaar van het Depart. van Fin., wien hij achting en zelfs vriendschap toedraagt, nog langer aanspraak op zijn vertrouwen maken mocht. Het is dus een eigenaardig stuk, dat niet in de termen valt of geschikt is om te worden overgelegd. Hij meent toch te moeten vragen, hoe eene regering administreren kan, als eene commissie het regt heeft alle stukken van een departement te vragen, zelfs stukken die niet bestemd kunnen zijn om te worden medegedeeld.

Maar wat is er nu in de bedoelde bijeenkomst gebleken? Men zal zich herinneren, dat het voornemen van den Minister van Koloniën was om de vervaardiging van de duitplaatjes tegelijk aan te besteden met den muntslag. Dat plan was sedert lang beraamd. Later is men daarvan teruggekomen. Toen nu dat voornemen bestond, om vervaardiging en muntslag gelijktijdig aan te besteden, had een Amsterdamsch fabrikant zich met den Muntmeester verstaan, om het werk gezamenlijk aan te nemen.

Had er tot dat einde eene publieke concurrentie plaats gehad, de Muntmeester had kunnen mede concurreeren. Die onderhandelingen hebben een goeden invloed op den prijs der aanneming uitgeoefend. Maar er ontstond enig verschil tusschen die twee personen over de aanneming of uitvoering. Dat gaat de Regering niet aan, want dat was eene zaak tusschen twee personen, die gezamenlijk de aanneming op zich wilden nemen. De Minister van Koloniën veranderde echter van voornemen.

Hij bragt de zaak in den raad van ministers en daar werd, in het welbegrepen belang van den Staat, besloten, om den muntslag aan 's Rijks munt te Utrecht en dus onder toezigt van het collegie over de munt te doen plaats hebben. Hij zegt in het welbegrepen belang van den Staat, want hij heeft toch de producten der nijverheid gezien en bespeurd, dat zich daarvoor ellendig geld bevond. Toen dat besluit genomen was, heeft de Muntmeester zich uit eigen beweging naar den fabrikant te Amsterdam begeven, om dezen mede te deelen, dat hij zich niet verder met de zaak inliet en geen deel in de fabricatie wenschte te nemen. De Muntmeester heeft alzoo uit een gevoel van betamelijkheid gehandeld en van alle verdere deelneming afgezien.

De Muntmeester had dus voor geen halven cent belang bij de aanneming en de Amsterdamsche fabrikant heeft zich den 8 October jl. bereid verklaard, om dit met eede te steven. Dit levert dus een bewijs op van de eerlijkheid en bezwaar van den Muntmeester. De Amsterdamsche fabrikant heeft dit aan den Haagschen fabrikant medegedeeld en zoo is het ter kennis gekomen van den Minister van Koloniën. Hij, Minister, verlangde die inlichtingen te bekomen, omdat hij weten wilde, of hij den bedoelden ambtenaar voortdurend zekere vriendschap kon toedragen. Hij begrijpt niet, hoe men tot de ongerijmdheid kan komen, dat een man, hij eene publieke aanbesteding, dergelijken invloed zou hebben kunnen uitoefenen. Wat dus op die bijeenkomst is voorgevallen, staat volstrekt niet in het minste verband met de quaestie van aanneming.

Nog nooit heeft hij eene zaak gezien, waar men zoo zeer de kunst heeft verstaan om feiten te grouperen, ten einde verdenking te doen geboren worden.

Wat nu aangaat de tweede vraag: den verleenden vrijdom van regten, heeft men in de groupering der feiten het doen voorkomen, alsof dit den Minister van Koloniën betrof. Neen, die zaak gaat alleen den Minister van Financiën aan. Nu meent men, dat die vrijdom zeker bekend geweest is aan de personen, wien de aanneming is gegund. Hij zal er op antwoorden, dat de Minister van Koloniën in Maart jl. niet kon weten, wat hij, Minister van Financiën, eerst in September zou besluiten.

De Minister van Koloniën had zeer wijselijk de concurrentie ook voor vreenden opengesteld; maar toen de aanbesteding zou plaats hebben, wistte men op eene zwarigheid. De wet toch verbiedt den invoer van koperen plaatjes, met het oog op den namaak van koperen munt. Toen die moeilijkheid ontstond, heeft hij, Minister, gezegd, dat zoo een vreemdeling aannemer werd, dan de wet moest worden gewijzigd.

Bij de aanneming was te dien aanzien niets bepaald. Nu inende de aannemer, dat, daar ook vreemdelingen konden mededingen, ook hij den vrijen invoer van koperen plaatjes had. De Minister heeft hem dat in September jl. geweigerd. Toen heeft de aannemer het bevel van de wet van 1 September 1854 ingeroepen. De Minister heeft aan den Koning vergunning gevraagd, om het verzoek in te willigen, hetwelk ook werd toegestaan, maar onder zeer bepaalde voorwaarden. Nu deelt de

